

NR. 1 · 15. februar 2017 · 42. ÅRGANG

TANDPLEJEREN

DANSKE TANDPLEJERES FAGTIDSSKRIFT

**INTERVIEW MED MODTAGEREN AF
TANDPLEJERPRISEN 2016**

**DET BEDSTE I SITUATIONEN
SOM GROBUND**

- om tandpleje til socialt udsatte

KARRIERTEMA

**TANDPLEJERE I
LEDERSTILLINGER**

**FRIT VALG
IGEN**

Børn, ældre og
handicappede skal selv
kunne vælge tandklinik

**SØG PENGE
TIL UDDANNELSE**

DTP's uddannelsesfond
har frist næste gang den
30. marts 2017

**KOMMUNAL
LØNSTATISTIK**

Det tjener kommunalt
ansatte tandplejere

DET BEDSTE I SITUATIONEN - SOM GROBUND

af Pia Fabienke, adm. redaktør

Tandplejer Pia Briesemeister
sammen med tilfredse brugere
af tandklinikken på Vesterled;
Adam og Flemming.

Center for Socialt Udsatte (CSU) i Horsens Kommune er et tilbud til hjemløse og borgere med misbrug og psykiatriske problemstillinger. Et af de tilbud, som centrets brugere kan benytte sig af, er tandplejeklinikken i Vesterled, hvor tandplejer Pia Briesemeister tager imod.

I maj måned 2013 fik Center for Socialt Udsatte (SCU) satspuljemidler til at gennemføre et tre-årigt projekt. Det resulterede i sundhedsklinikken i Vesterled, som foruden tandplejeklinikken stiller sygeplejerske, læge, socialrådgivere og sosu'er til rådighed. I projektperioden har tandplejer Pia Briesemeister haft kontakt med over 250 borgere og hendes indsats og indflydelse på projektet har været så markant, at afdelingsleder Mette Hvidberg-Hansen indstillede hende til Tandplejerprisen 2016.

Det var en rørt og glad modtager af Tandplejerprisen, som Tandplejerens udsendte mødte på Tandplejernes Fagkonference den 30. september 2016. Her fik Pia Briesemeister overrakt prisen af formand Elisabeth Gregersen foran 160 tandplejerkolleger.

"Jeg er bare så stolt og ydmyg. Jeg passer jo bare mit arbejde," udtalte Pia Briesemeister som noget af det første.

Tre år er gået

Pia blev ansat i projektet i maj 2013, og den 1. juni 2013 slog tandklinikken på Vesterled dørene op. Det var en helt ny tandklinik etableret til formålet. Og det var en helt ny organisation, som Pia skulle indgå i, og som ikke kendte til tandplejerfaglige kompetencer. Det er nu tre år siden!

Kommunen anslog, at tandplejeklinikken i projektperioden ville have kontakt med ca. 100 brugere. Det mål nåede Pia Briesemeister allerede halvvejs i projektet, og i alt har hun haft kontakt til 250 brugere.

Da vi møder Pia på fagkonferencen, er den tre-årige projektperiode ved at være forbi. Om morgenen på vej til København har hun imidlertid modtaget den glædelige besked, at projektet og hendes projektansættelse er forlænget med et år. Pengene er fundet inden for organisationens egne rammer.

Pias brugere

Udtrykket 'socialt udsatte' optræder jævnligt i sundhedsprofessionelle sammenhænge, hvor der laves undersøgelser, handleplaner og rapporter i en lind strøm og i den offentlige debat, hvor der både politiseres og stigmatiseres. Jeg beder Pia om at sætte nogle ord på de borgere, som hun servicerer. Jeg er nysgerrig efter at høre hendes vinkler og ordvalg. Selv er hun vokset op sammen med tre søskende i en kernefamilie præget af kærlighed og overskud.

"Min målgruppe er borgere med meget få ressourcer, og hvor et stof- og/eller alkoholmisbrug styrer en stor del af tilværelsen, og hvor der ofte er en tung psykiatrisk problemstilling inde i billedet. Det er typisk nogle omfattende og langvarige tandbehandlingsforløb, de har brug for. Og de har brug for støtte hele vejen igennem forløbet fra a til z," forklarer Pia og tilføjer:

"Ofte er der ikke ret mange tænder tilbage, og de resterende er typisk meget dårlige, ligesom rodstumper giver en masse inflammation rundt omkring i mundhulen – for ikke at tale om smerter. De mennesker, der kommer til mig, er frygteligt flove over deres mund. De skammer sig. Nogle af de store, stærke fyre sidder og græder hjem i bilen fra tandbehandlingen, og min hånd er helt blå af at blive klemt," fortæller Pia med varme i stemmen. Det er

Adam har fået et nyt smil og planter til at gro.

tydeligt, at hun også på det helt personlige plan nærer en stor omsorg og sympati for sin målgruppe.

En PA-behandling i små bidder

Når Pia sammen med brugeren lægger en behandlingsplan er det med 'det bedste i situationen' og 'det muliges kunst' for øje. Løsningen skal så vidt muligt tilpasses de muligheder, den enkelte bruger har for at leve fornuftigt med og vedligeholde det nye tandsæt, og Pia gør sig umage for at finde ud af, hvad personen ønsker og magter.

Ved nogle startes stille op med en tandrensning og tilvænnning. Der er måske ikke så meget caries, men i stedet et massivt behov for PA-behandling. Typisk tager

KLINIKKENS FORMÅL

I maj 2013 fik Center for Socialt Udsatte satspuljemidler til et tre-årigt projekt, der blandt andet skulle sikre:

- At forbedre tandsundheden hos socialt udsatte borgere som led i en koordineret og sammenhængende indsats.
- At styrke socialt udsattes strategier og mestring af egen tandhygiejne som en del af egen forbedret sundhed og bedring af egenopfattet sundhed.
- At reducere behovet for indgribende tandbehandlinger gennem forebyggende tiltag.

Pia en region ad gangen. Selv om der kun behandles 15-20 minutter pr. gang, kan det føles som lang tid, når bare det at lægge sig i stolen og åbne munden virker ekstremt angstprovokerende. For mange af hendes brugere føles det som en voldsom konfrontation af deres intimgrænse, og en langsom tilvænnning er helt nødvendig for et vellykket behandlingsforløb. Det kan betyde, at en PA-behandling strækker sig over 10 gange. Der kan også være tilfælde, hvor tænderne er så nedcarierede, at det er nødvendigt at renovere, før der tages hul på tandbørstningen.

Ærlig snak og respekt

I forbindelse med behandlingen gør Pia meget ud af at tegne og fortælle om mundhulens bakterier og tandsygdommen caries, og hvordan bakterier lever af sukker og udskiller syre. Hun fortæller også om, hvordan nogle tænder er nærmest firkantede og har brug for tandtråd, mens andre er mere runde og kan klares med tandbørsten alene, og hvorfor det er nødvendigt at fjerne tandsten. Det er stringent og klokkeklar viden blottet for formaninger og uden løftede pegefingre.

Pia har stor forståelse for de udfordringer i hverdagen, der kan gøre, at tandbørstningen ikke helt går som planlagt. Her opmuntrer hun til, at man gør det så godt, man kan, og af og til at erstatte sodavand med vand. Det er de små skridt, der tæller i et kaotisk liv med fx hjemløshed, misbrug, en stor gæld på det grå marked, rockere i hælene, og børn man ikke må se m.v.

Hvis brugeren har børn, snakker Pia også med dem om betydningen af, at børnene får børstet tænder og kommer til tandeftersyn, ligesom hun gerne uddeler børnetandbørster og -tandpasta.

Vi kan gøre så meget for den gruppe mennesker – fx i forhold til at undgå indlæggelser pga. lungebetændelse og andre infektioner, men også i forhold til livskvalitet.

"Jeg forsøger som sådan at komme hele vejen rundt," siger Pia, der samtidig pointerer, at hun ikke går ind i misbrugsproblematikken. Hun lægger ikke skjul på, at hun glæder sig over, hvis en bruger har trappet ned, men hun forholder sig derudover ikke til brugerens afhængighed.

Misbrugets spor i tandsættet

Til spørgsmålet om hvordan misbruget sætter sine spor i tandsættet, fortæller Pia:

"Coke og amp – speed i det hele taget – gør typisk, at brugeren skærer tænder. Kæberne kører rundt, når de er høje. Hash giver ofte trang til søde sager, og sodavand med brus føles godt, når man har røget. Og når man er skæv, tænker man ikke lige på at børste tænder. Mange benytter endvidere stemningsregulerende/antidepressiv medicin og metadon, som kan give mundtørhed."

"Ofte oplever jeg, at de tager op til 10 kilo på i vægt, når vi har fået styr på mundhule og tænder," tilføjer Pia.

Tænder og selvtillid

Vægtforøgelsen og friheden fra smerter er ikke de ene-

TILSKUD OG EGENBETALING

Det er gratis at blive behandlet i tandklinikken på Vesterled. Pia Briesemeister har bevilling til at hjælpe 50 socialt udsatte og 15 'hårde' narkomaner. Hvis beløbet for den tandlægefaglige behandling overstiger 10.000 kr., skal behandlingsplanen godkendes af kommunens tandfaglige konsulent. Beløb herunder kan godkendes af Pia. Brugerbetaling og tilskud til tandbehandling sker ifølge lov om aktiv socialpolitik.

§82a

Kommunen yder tilskud til betaling for tandpleje til personer, som modtager ydelser efter loven svarende til uddannelseshjælps- eller kontanthjælpsniveau. Personer, der modtager særlig hjælp efter § 27 a, har ret til tilskuddet, hvis hjælpen inklusive førtidspension efter lov om social pension svarer til uddannelseshjælps- eller kontanthjælpsniveau.

Personer, der modtager revalideringsydelse, ressourceforløbsydelse eller ledighedsydelse, har ret til tilskuddet, hvis de modtager en ydelse svarende til, hvad de ville være berettiget til i uddannelses- eller kontanthjælp, og opfylder de økonomiske betingelser for at modtage uddannelses- eller kontanthjælp.

Stk. 2

For personer, som er fra 18 år til og med 24 år, ydes tilskud efter stk. 1 til dækning af 100% af modtagerens egne udgifter til tandpleje, som årligt overstiger en egenbetaling på 600 kr.

Stk. 4

For personer, som er 25 år eller derover (...) ydes tilskud efter stk. 1 til dækning af 65% af modtagerens egne udgifter til tandpleje, som årligt overstiger en egenbetaling på 600 kr.

Pia er den 10. modtager af Tandplejerprisen. Selv håber hun, at prisen kan være med til at gøre det mere prestigefyldt at arbejde med mennesker, herunder de mennesker som har det allersværest.

ste succeskriterier. For på trods af at det er brugere med et fortsat misbrug og en tilværelse med mange udfordringer, oplever Pia til stadighed, at det også i denne gruppe gør en kæmpe forskel for selvtilliden og velværet at få rettet op på tænder og mundhule og at turde præsentere sig med et smil. – Også selv om løsningerne ikke forekommer som det mest optimale og attraktive i gængs forstand.

"Store, dyre løsninger er ikke altid vejen frem," påpeger Pia, der har et godt samarbejde med flere socialt indstillede tandklinikker i byen, som hun benytter sig af, når den tandlægefaglige del af behandlingen skal udføres.

Vedligeholdelse og opfølgning

Efter behandlingsforløbet er der flere brugere, der fortsat kommer hos Pia med to til tre måneders mellemrum for tandrensning, afpuddning og en fluorbehandling for at forebygge cariesaktivitet samt vejledning eller for at få en tandbørste og tandpasta. Og der er selvfølgelig også mulighed for, at hjemløse lige kan lægge vejen forbi Vesterled for at børste tænder. Det er dog ikke alle, der evner at holde ved, og nogle viser sig først igen ved tandpine.

De rigtig gode historier

Af og til er der så de her historier, hvor et nyt smil og et velfungerende tandsæt sætter en proces af gode forandringer og udvikling i gang. Der var fx den her store fyr i 30'erne, ikke supersoigneret, langt uglejet hår og tandstumper, der strittede i alle retninger. Det blev til proteser, en hel overmund og en hel undermund. Som altid fulgte Pia ham tæt, hentede og bragte, var hos ham under den store tandbehandling ude i byen.

Om det var de nye tænder eller omsorgen og interessen, som Pia mødte ham med, eller måske begge dele, der

gjorde forskellen, kan man spekulere over. I hvert fald blev det starten til forvandlingen til en flot fyr med job og kæreste.

En anden er den tidligere prostituerede unge kvinde, som var på nedtrapning med metadon og i gang med en uddannelse. Hun ringede til Pia og var helt ude af den fordi, hun havde ondt i tænderne. Hun kunne slet ikke overskue, hvad hun skulle stille op. Siden betror hun Pia:

"Du ved slet ikke, hvor meget det har betydet for mig, Pia. Jeg har haft så meget angst, for jeg vidste jo godt, hvordan jeg kunne skaffe penge til lindring, og hvad jeg dermed ville komme ud i igen."

Og så er der den 27-årige Adam, som du kan se på billedet på forrige side. Adam har fået proteser, er smertefri og smilende. Man kunne fristes til at sige, at han er begyndt at blomstre, nærmest i bogstaveligste forstand. Han fik nogle frø i Føtex, som han har dyrket og fået nogle flotte planter ud af, der nærmest fungerer som et vidnesbyrd om det overskud, der har indfundet sig i Adams tilværelse parallelt med nye tænder og motivationen til at gøre noget godt for sig selv.

Det lille, men vigtige løft

Det er tydeligt, at Pia bliver glad ved tanken om de brugere, hvor kontakten og samarbejdet har resulteret i en væsentligt forbedret tilværelse, hvor måske både job og uddannelse er kommet ind i billedet. De historier har Pia flere af, men det er ikke bare dem, der driver hende. Det er ligeså meget ønsket om at gøre den lille, men vigtige forskel i forhold til den enkelte brugers livskvalitet – det lille men vigtige løft. Det lille løft som måske ikke er så synligt udadtil, men som alligevel er en uvurderlig hjælp og en håndsækning til mennesker i svære livssituationer. Og Pias opgave er da heller ikke

Tandklinikken Vesterled hvor tandplejer Pia Briesemeister holder til.

at få brugerne til at stoppe deres misbrug. Hjælpen er i høj grad på brugernes præmisser. Det betyder imidlertid ikke, at Pia fraviger sine faglige principper og professionelle tilgang, og hun er klar i mælet i forhold til, hvad der kræves af brugeren. Faktisk kan hun godt være lidt skrap. Det gælder fx, når hun præsenteres for orale piercinger. De skal ud! De er en rigtig dårlig kombination med amfetamin og coke, når tungen med piercingen ryger rundt i munden under et trip. Og så skal der spares op, så brugeren selv kan betale sin andel af regningen ved de større tandlægefaglige behandlinger, der varetages på private tandklinikker. Det er ikke noget, der kommer uden videre, heller ikke selvom man er socialt udsat. Man skal også selv bidrage! Det er ifølge Pia med til at skabe ejerskab til den behandling, der sættes i gang, og give incitament til fortsat at børste tænderne og pleje 'investeringen'.

De sociale opgaver fylder

Ud over de tandfaglige opgaver som at foretage undersøgelser, paradentosebehandling, undervisning m.v. er der en række sociale opgaver, som er indbegrebet af Pias funktion. Hun tager med brugeren til kommunen for at søge tilskud til tandbehandling, og hun følger brugeren i hele behandlingsforløbet, henter og bringer, tager på hjemmebesøg etc. Hun sørger for, at aftalerne tilrettelægges, så de tager højde for brugerens misbrugsmønstre, og hun fungerer som bindeled mellem brugeren og

kommunens borgerservice/ydelsesafdeling. Netop samarbejdet med borgerservice fremhæver Pia som en klar gevinst, og noget som hun brugte energi på at etablere i opstartsfasen, hvor hun inviterede sagsbehandlere på besøg på tandklinikken i Vesterled. Det gav grobund for en fælles forståelse og smidige arbejds gange.

Mere prestige til arbejdet med mennesker

Pia er den 10. modtager af Tandplejerprisen. Selv håber hun, at prisen kan være med til at gøre det mere prestigefyldt at arbejde med mennesker, herunder de mennesker som har det allersværest.

"Vi kan gøre så meget for den gruppe mennesker – fx i forhold til at undgå indlæggelser pga. lungebetændelse og andre infektioner, men også i forhold til livskvalitet," udtaler Pia.

At Pia er lykkedes med sin indsats, mærker hun – og familien – ofte. Pia er blevet et kendt og elsket ansigt blandt sine brugere, der ofte kommer hen og giver en krammer, når de ser hende nede i byen i privat ærinde. Ikke sjældent anbefaler brugerne Pia til hinanden ud fra egne erfaringer. De taler sammen og fortæller om, hvad der er blevet gjort for dem.

"Prøv at tage fat i Pia. Hun kan sikkert gøre noget!"

Også i systemet mærker Pia anerkendelsen, når hendes afdelingsleder fx bemærker:

"Vi har gjort det godt, Pia!"

Dansk Tandplejerforening hylkede Pias indsats med Tandplejerprisen 2016 og klapsalver, som Pia modtog på Tandplejernes Fagkonference. Samme dag modtog hun som sagt beskeden om, at Horsens Kommune forlængede projektet med et år. Vi kipper med hatten for det sympatiske initiativ og ønsker Center for Socialt Udsatte i Horsens Kommune, personalet og brugerne al mulig medvind i fremtiden.

PIA BRIESEMEISTERS BAGGRUND

Pia Briesemeister, 55 år, er uddannet tandplejer i 1988 fra SKT Aarhus (nu IOOS). Før da var hun klinikassistent og har også arbejdet som stewardesse på bådoverfart. Hendes ønske om den direkte patientkontakt var motivationen til at blive tandplejer, og hun beskriver sig selv som en person med et stort servicegen. Hun har arbejdet som tandplejer hos en privat tandklinik i ca. 6 år og var før sin projektansættelse 10 år i omsorgstændeplejen i Horsens kommunale tandpleje og i alt 21 år i den kommunale tandpleje, hvor hun har været ansat siden 1. april 1996. Privat har hun tre børn på 19, 29 og 34 år og fire børnebørn fra 0-4 år.

